

ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL I PEDAGOGIA DE L'OCI.

Grups T1.2 Curs 2007-2008

Assignatura: **optativa; semestral; 9 crèdits**

Llengua: **català**

Professora: **Sílvia Giménez**

DESCRIPCIÓ DE L'ASSIGNATURA.

El temps de lleure constitueix una realitat social amb una creixent quantitat de dimensions pedagògiques. La Pedagogia ha de ser conscient del seu valor, ha de promoure la seva reflexió crítica i constructiva, i ha de fer propostes d'intervenció per a millorar la seva qualitat educativa. Aquesta educació ha d'afectar de manera profunda i integral a les persones, contribuint a la millora de les societats des d'una òptica sistèmica i democràtica. És això, precisament, el que pretén optimitzar la Pedagogia de l'Oci (PO) i l'Animació Sociocultural (ASC). Per tant, els objectes d'estudi d'aquesta assignatura són, principalment, les dimensions, els fonaments, les pretensions, els condicionants, els àmbits, els elements, les característiques constituents i les formes d'intervenció que tracten i proposen la PO i l'ASC.

En primer lloc, presentarem unes bases conceptuals i teòriques que ens permetin construir un marc des d'on pensar l'educació en i del temps de lleure, així com ubicar la intervenció. A mesura que avancem el temari, ens anirem situant en un nivell més pràctic o tècnic que ens permeti arribar a formular propostes concretes en el marc d'un projecte d'intervenció.

CONTINGUTS

I. Bases teòriques i conceptuals de la Pedagogia de l'Oci i de l'Animació Sociocultural

1. APROXIMACIÓ ALS CONCEPTES DE TEMPS LLIURE I OCI. El temps lliure com a marc de l'experiència d'oci. Oci i temps lliure en la història. Condicions i característiques de l'experiència d'oci en la Pedagogia d'avui.

2. ELEMENTS CLAU PER A LA PEDAGOGIA SOBRE LA VIVÈNCIA DE L'OCI EN EL TEMPS LLIURE. Dimensions de l'oci. Els condicionants socials i personals de les possibilitats d'oci. Activitats d'oci. Anàlisi valorativa.

3. LA PEDAGOGIA DE L'OCI. Característiques generals. Naixement i evolució: factors que l'han configurat. Pretensions: reptes, fites, objectius, continguts essencials.

4. APROXIMACIÓ AL CONCEPTE D'ANIMACIÓ SOCIOCULTURAL. L'ASC en relació al temps lliure i a la PO. Naixement i evolució de l'ASC vinculats al concepte de cultura i participació. La democràcia cultural com a plataforma de l'ASC. Nivells d'anàlisi del seu discurs. Nivells de projecció.

II. La intervenció en el temps lliure des de la PO i l'ASC.

5. UBICACIÓ DE LA PO I L'ASC EN L'UNIVERS EDUCATIU. Relació amb altres conceptes propers. Valors i contravalors del temps lliure en la realitat actual: anàlisi valorativa de les seves possibilitats educatives des de la PO i l'ASC.

6. PANORÀMICA GENERAL DELS ÀMBITS DE LA PO I L'ASC. Àmbits no específics i àmbits específics. El medi urbà: ciutat educadora i ciutat dels infants.

7. L'ACCIÓ EDUCATIVA EN EL LLEURE. Antecedents pedagògics propers que han referenciat les seves bases teòriques i pràctiques. Models generals de l'acció educativa en el lleure. La institució

educativa com a medi privilegiat de l'acció educativa en el lleure: característiques estructurals i funcionals que condicionen la seva educativitat. Comparació amb altres institucions educatives. Altres elements de qualitat de l'acció educativa.

8. PLANIFICACIÓ DE PROGRAMES I DISSENY DE PROJECTES I ACTIVITATS. De la planificació general als projectes d'intervenció. Els elements d'un projecte. Els dinamismes psicopedagògics que orienten la presa de decisions. Altres característiques de qualitat dels projectes d'intervenció.

9. LA FIGURA DE L'EDUCADOR O ANIMADOR. Actituds, funcions i competències.

METODOLOGIA I AVALUACIÓ

Les sessions combinaran la presentació expositiva dels continguts per part de la docent amb propostes individuals i col·lectives que permetin la seva elaboració activa per part de l'alumnat.

Es proposa una avaluació formadora que requereix un seguiment continuat on es valorarà, de manera prioritària, l'actitud participativa en les dinàmiques que es generin en el grup-classe (exercicis de grup, seminaris, debats, role-playing...), així com la capacitat reflexiva i constructiva en les diferents tasques que s'encomanin (lectures amb ressenyes comentaris de text, anàlisi de casos, elaboració de projectes...).

De totes formes, els/les alumnes que ho sol·licitin, també podran optar per una avaluació final.

Així, les dues formes de seguiment i avaluació de l'assignatura són:

A) Avaluació formadora, la qual requereix l'assistència continuada (un 75% com a mínim) i puposa:

1. La participació en les dinàmiques que es generin en el grup-classe i la realització de les lectures i/o tasques que s'aniran proposant.

2. L'elaboració d'un *projecte d'intervenció* d'acord amb les orientacions temàtiques i metodològiques que es donaran a classe.

. L'elaboració del projecte cobreix els crèdits pràctics de l'assignatura. Les hores setmanals que corresponen a aquests crèdits es dedicaran a l'orientació dels projectes, bé sigui presencialment a l'aula o en sessions específiques de tutories.

. És un treball pensat per a ser elaborat en equip (2-3 persones), si bé queda oberta la possibilitat de fer-lo individualment.

. Els projectes seran exposats a la classe. La qualificació del treball es tindrà en compte aquesta exposició.

3. La realització d'una *prova escrita* sobre el contingut del temari i les activitats realitzades a classe. Per preparar aquesta prova es lliurarà un qüestionari orientatiu amb antelació. En el cas que algú ho prefereixi, també la podrà resoldre de forma oral.

Cadascun d'aquests apartats representarà 1/3 de la qualificació final. Per aprovar l'assignatura cal obtenir una valoració satisfactòria en els tres. També es valorarà el treball que cadascú/na pugui fer amb la bibliografia recomanada per complementar els continguts i la seva reelaboració personalitzada.

B) La segona opció suposa:

1. La lectura i treball escrit dun d'aquests llibres:

FRANCH, J. i MARTINELL, A. *Animar un proyecto de educación social. La intervención en el tiempo libre*. Barcelona, Ed. Paidós, 1994 (pp. 95-134).

PUIG, J. M. i TRILLA, J. *Pedagogía del ocio*. Barcelona, Ed. Laertes, 1996 (tot el llibre menys cap. VII).

2. La realització d'una prova escrita sobre els continguts de l'assignatura que es pot preparar amb la bibliografia que es presenta.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- FRANCH, J. *El lleure com a projecte*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 1.985.
- FRANCH, J. i MARTINELL, A. *Animar un proyecto de educación social. La intervención en el tiempo libre*. Barcelona, Ed. Paidós, 1994.
- PUIG, J. i TRILLA, J. *Pedagogia del ocio*. Barcelona, Ed. Laertes, 1996.
- TRILLA, J. *Otras educaciones. Animación sociocultural, formación de adultos y ciudad educativa*. Barcelona, Ed. Anthropos, 1993.
- TRILLA, J. *La educación fuera de la escuela*. Barcelona, Ed. Ariel, 1.996.
- TRILLA, J. (coord.). *Animación sociocultural. Teorías programas y ámbitos*. Barcelona, Ed. Ariel, 1997.

ALTRES:

- AA.VV. *Organizaciones infantiles y juveniles de tiempo libre*. Madrid, Ed. Narcea, 1994.
- AA.VV. *Les activitats de vacances per a infants i joves de l'Ajuntament de Barcelona 1979-1992*. Barcelona, Ajuntament de Barcelona, 1995.
- ANDER-EGG, E. *La animación y los animadores*. Madrid, Ed. Narcea, 1989.
- BESNARD, P. *La animación sociocultural*. Barcelona, Ed. Paidós, 1991.
- BORJA, M. *Las ludotecas : instituciones de juego*. Barcelona, Octaedro, 2000.
- CALVO, A. *La animación sociocultural. Una estrategia educativa para la participación*. Madrid, Alianza Editorial, 2002.
- CEMBRANOS, MONTESINOS, BUSTEL. *La animación sociocultural. Una propuesta metodológica*. Madrid, Ed. Popular, 1988.
- CUENCA, M. *Temas de Pedagogía del Ocio*. Bilbao, Universidad de Deusto, 1996.
- CUENCA, M. *Pedagogía del ocio: modelos y propuestas*. Bilbao, Universidad de Deusto, 2004.
- CUENCA, M. (coord.). *Aproximación mkultidisciplinar a los estudios de ocio*. Bilbao, Universidad de Deusto, 2006.
- Departament de Pedagogia de l'Escola de l'Esplai. *Educar en l'esplai, educar actituds*. Barcelona, Ed. Pleniluni, 1991.
- FEIXA, C., GONZÁLEZ, I., MARTÍNEZ, R., PORZIO, L., "Identitats culturals i estils de vida" a AA.VV. *La infància i les famílies als inicis del segle XXI. Informe 2002*. Vol. 3, Barcelona, Institut d'Infància i Món Urbà, 2002, págs. 325-474.
- FROUFE QUINTAS, S.; SANCHEZ, Mª A. *Construir la animación sociocultural*. Salamanca, Ed. Amarú, 1994.
- HENRI, J.P. *Un lloc per a l'esplai*. Barcelona, Ed. Pleniluni, 1994.
- INSTITUT DE FORMACIÓ DE LA FUNDACIÓ PERE TARRÉS. *Perspectives per a les colònies i activitats de vacances*. Barcelona, Eds. Pleniluni, 1997.
- MARTÍN, M.T. (coord.). *Génesis y sentido actual de la Animación Sociocultural*. Madrid, Ed. Sanz y Torres, 1995.
- MERINO, J.V. *Programas de animación sociocultural*. Madrid, Ed. Narcea, 2003.
- MUNNE, F. *Psicosociología del tiempo libre*. México, Ed. Trillas, 1980.

- OBIOLS, N. *Mirando cuentos. Lo visible y lo invisible en las ilustraciones de la literatura infantil*. Barcelona, Ed. Laertes, 2004.
- PUIG, T. *Animación sociocultural, cultura y territorio*. Madrid, Ed. Popular, 1988.
- QUINTANA, J.M. (Dtor.). *Fundamentos de animación sociocultural*. Madrid, Ed. Narcea, 1.985.
- ROCA, VALLS, TRILLA, VILA, VILATERSANA, PUIG, BATLLE, COMAS ..., *Colònies d'Estiu. Un marc pel desenvolupament de l'autonomia dels infants*. Barcelona, Promociones Publicaciones Universitarias, 1986.
- TONUCCI, F., *La ciutat dels infants*. Barcelona, Ed. Barcanova, 1997. (En castellà, Ed. German Sánchez Ruipérez).
- TONUCCI, F., *Quan els infants diuen Prou!* Barcelona, Ed. Graó, 2004. (En castellà, Ed. German Sánchez Ruipérez)
- TRILLA, J.:
- "Un marc teòric: La idea de ciutat educadora", a *Les ciutats que s'eduquen. Temes d'educació*, núm. 13, Diputació de Barcelona, 1999, pàgs. 11-52.
 - "tres pedagogies del lleure i una més", a *Educació social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, num.11, 1999, pàgs. 54-72.
 - *Pedagogia del grup i del projecte. Una aproximació a l'obra de Joaquim Franch*. Barcelona, Ed. 62-Eumo Ed., 2000.
 - "L'atenció a la diversitat, l'escola i les altres agències educatives", a *Revista Catalana de Pedagogia*, Vol.1, 2002, pàgs. 137-148.
 - "La respuesta del marco escolar frente a las nuevas necesidades de la familia y el educando", a AA.VV., *La participación de los padres y madres en la escuela*. Barcelona, Editorial Graó, 2003, pàgs. 61-69
 - "La alrededores de la escuela", a *Revista española de pedagogía*, nº 228, 2004, pàgs. 305-324.
 - "Ciudad educadora: municipio y educación" a AA.VV., *Nuevos espacios y nuevos entornos de educación*. Alicante, Editorial Club Universitario, 2005, pp. 19-42.
 - "Vacances d'estiu, qualitat de vida i educació", a *Perspectiva Escolar*, núm. 305, 2006, pàgs. 2-11.
 - "L'experiència de Joaquim Franch als camps de treball dels Aiguamolls de l'Empordà: un cas d'aprenentatge servei *avant la lettre*", a Martin, X.; Rubio, L. (coords.): *Experiències d'aprenentatge servei*. Barcelona, Ed. Octaedro, 2006, pàgs. 145-157.
 - "APS i educació en el lleure", *Les Jornades d'Intercanvi d'Experiències d'Aprenentatge Servei*, 2006, <http://www.aprenentatgeservei.org/index.php?cm=04.02> [Arxiu PDF]
- TRILLA, J.; NOVELLA, A. "Educación y participación social de la infancia", a *Revista Iberoamericana de Educación*, núm. 26, 2001, pàgs. 137-164. <http://www.rieoei.org/rie26a07.htm>
- TRILLA, J., GARCÍA, I. "Infància, temps lliure organitzat i participació social", a AA.VV., *La infància i les famílies als inicis del segle XXI. Informe 2002*. Vol. 3, Barcelona, Institut d'Infància i Món Urbà, 2002, pàgs. 13-148.
- TRILLA, J., GARCÍA, I. "Infancia y tiempo libre organizado", a Gómez Granell, C., García Milà, M., Ripoll-Millet, A., Panchon, C. (coords.), *Infancia y familias: realidades y tendencias*. Barcelona, Ed. Ariel, 2004, pàgs. 153-174.
- TRILLA, J., RIOS, O. "Les activitats extraescolars: diferències i desigualtats", a AA.VV., *Infància, famílies i canvi social a Catalunya, Informe 2004*. Barcelona, Institut d'Infància i Món Urbà, 2005, pàgs. 294-344.
- UCAR, X. *La animación sociocultural*. Barcelona, Ed. Ceac, 1992.

VENTOSA PEREZ, V.J. *Educación social, animación e instituciones*. Madrid, Ed.CCS, 1992.